

לזכות שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה וילדיהם: שירה, אוריאל מנחם הכהן, הילה, אילה שיחיו אייזנברג יהושע וזוגתו דינה ובנם מנחם איתן שיחיו גוטמן

לתקן את אומנות הציור

יוסי רוזנשטיין

אני דור תשעי בישראל, נצר למשפחות רבנים ואדמו"רים. בצעירותי למדתי בישיבת פוניב'ז בבני ברק ואחר כך בישיבת חברון בירושלים, שם גם הוסמכתי לרבנות. כל חיי היה לי רצון עז ושאיפה לצייר. בתור בחור ישיבה מעולם לא יצא לי להיחשף לעולם הציור והאומנות, שהיה נחשב בעיני "מוקצה מחמת המיאוס".

פעם, אבל, הזדמן לי להיות בקנדה בתערוכת אומנות גדולה, וראיתי שם יצירות מדהימות שהפעימו אותי. שאלתי את עצמי: למה אנחנו לא מנצלים את הכוח האדיר הזה שיש לאומנות לטובת היהדות? מדוע מי שחנן אותם הקב"ה בכישרון זה, לא ינצלו אותו לקדושה?

שוחחתי על כך עם רבנים ואדמו"רים ובדקתי את ההיבטים ההלכתיים הכרוכים בנושא הציור מול פוסקי הלכה, והתברר לי כי לדעת כל גדולי הדור אין בכך שום פסול, בתנאי ששומרים על גדרי ההלכה. בעקבות כך החלטתי להתחיל לפרש את מה שלמדתי מהתורה בשפת הציור הסימבולית, תוך הקפדה על היצמדות למסגרת ההלכתית. בכך יצרתי לראשונה 'אמנות יהודית' של ממש, השונה בתפיסתה מ'יודאיקה' שהייתה נפוצה עד היום.

האתגר הגדול בלצייר רעיונות תורניים הוא העובדה שהתורה היא רוחנית במהותה, וכל פסוק מכיל עומקים אינסופיים של חכמה אלוקית. כל חיי הורגלתי ללמוד את הרעיונות העמוקים הגלומים בתורה, וקיים החשש הגדול שציור פרשיות התורה עלול לגשם את העומק ואת הרוחניות שבהן, דבר הגובל בכפירה בקדושת התורה האלוקית. בצירוי ניסיתי להביא לידי ביטוי באמצעים אומנותיים את אותו עומק רעיוני שגלום בפסוקים ועולה מתוך העיון והלימוד, מבלי להפוך את הפסוק לסצנה היסטורית גרידא. עם הזמן התברר שלציורים יש כוח להגיע גם לקהלי יעד כאלו שמעולם לא היו מגיעים לבית מדרש, לשמוע דרשה תורנית, או לעיין בספר תורני, ולחשוף אותם לתכנים ולמסרים תורניים עמוקים שבכוחם להשיב רחוקים אל צור מחצבתם. יש ברשותי עשרות מכתבים מאנשים שהעידו שהתקרבו ליהדותם בעקבות התבוננות בציורים שלי. התגובות לציורים היו מאוד חיוביות, ואחרי שתי תערוכות מאוד מוצלחות בישראל, הוזמנתי בשנת תשל"ט (1979) להציג את עבודותיי בגלריה שנחשבת מהחשובות ביותר בארצות הברית.

במהלך ההכנות לתערוכתי הראשונה נכנס לגלריה אספן אומנות, יהודי שומר מצוות, ובעל הגלריה הציע לו לרכוש שניים מהציורים שלי. הציורים מצאו חן בעיניו, אך הוא אמר שיקנה אותם רק אם רב יגיד שזה בסדר מבחינה הלכתית - כל הרעיון שלי לתרגם פסוק לשפת הציור היה נראה קצת חדשני מדי בעיניו. באותה עת נכח בגלריה רב חב"די חשוב שהיה מיודד עם בעל הגלריה, ונהג לפקוד את המקום בקביעות במטרה

לקרב אותו ליהדות. הרב שמע את חילופי הדברים ומיד הציע שהוא מוכן לקחת את הציורים לרבי מליובאוויטש, יראה לו אותם וישאל לדעתו.

נתתי לרב קטלוג של הציורים שלי, וכעבור זמן הוא חזר אלי וסיפר לי שהרבי מאוד נהנה מהציורים שלי והודה על הקטלוג במילים "תשואות חן, תשואות חן על הבשורות הטובות", ואף הוסיף, "אזכיר על הציור" - כלומר, שיזכיר אותי על הציור של חמיו, אדמו"ר הרי"צ, לטובה ולברכה. הוא גם אמר לי שהרבי התבטא כי "הגיע הזמן לתקן את הציור" זאת אומרת, שצריך לעשות 'תיקון' למושג ציור.

כששמעתי את תגובת הרבי, אמרתי לרב שאני מעוניין לפגוש את הרבי, אך הוא הסביר לי שקשה מאוד לקבל תור, בגלל העומס הגדול של אנשים המבקשים לפגוש את הרבי. הוא הציע לי להגיע להתוועדות. באתי ערב אחד - כמדומני היה זה במוצאי שבת - והבאתי אתי את בני בן הארבע. ההתוועדות נמשכה כמה שעות, ולמרות השעה המאוחרת ועל אף שלא הבין מילה מדברי הרבי - הוא נשאר ער והתלהב מהאווירה המיוחדת ששררה במקום.

בעקבות אותו ביקור התעורר בי רצון עז להיפגש עם הרבי. נזכרתי שהיה לי דוד שביקר אצלו כשלושים שנה קודם לכן, וסיפר לי בשעתו שהתרשם מאוד מהרבי. החלטתי שאני לא מוותר, ומנצל את השהות שלי בניו יורק לפגוש את הרבי. כעבור זמן קצר התקשרו אלי מהמזכירות של הרבי והודיעו לי להגיע במהירות באותו ערב. הגעתי ל-770 והמתנתי כשעתיים עד שהוכנסתי לחדרו של הרבי.

«

מיזם מיוחד לשימור זיכרונות ועדויות על חייו ופועלו של הרבי מליובאוויטש. סיפור זה הוא אחד מני רבים שתועדו על ידינו בראיונות וידאו לאורך השנים. נכון להיום, מצויות בידינו מעל 1500 עדויות מכלי ראשון. אף שהשתדלנו כמיטב יכולתנו לאמת כל פרט, תוכנם של הסיפורים משקף את דברי הרבי כפי שאלו הובנו בשעתו על ידי השומעים והשתמרו בזיכרונם.

תחילה שאל אותו הרבי לשמי, וברגע שעניתי הוא מיד שאל, "מה שלום החזן הלפרין?" החזן הלפרין הוא אותו דוד שביקר אצלו בעבר, ואשתו היא רוזנשטיין מהבית, אחות אבי. נדהמתי איך הרבי זכר את הפרט הקטן הזה אחרי כל כך הרבה שנים.

אחר כך אמר לי הרבי שכל נושא הציור הוא מאוד חשוב. הרבי התבטא ביחס לכישרון הציור שזהו "רוח אלוקים", כלומר שהכישרון הזה ניתן מאת הקדוש ברוך הוא, וחובה על מי שניתן בו לפתחו ולנצלו, וכי זוהי שליחות רוחנית - לקרב באמצעותו אנשים לה' ולתורתו.

עוד אמר לי הרבי, שלא אסתפק בכך שרק אני בעצמי מצייר. "אנשים רבים ניחנו בכישרון זה", אמר הרבי, והוא הורה לי להקים בית ספר שבו אלמד אנשים את אומנות הציור ברוח ישראל סבא, ואסייע להם לפתח את הכישרון האלוקי שניתן להם בכיוון הנכון.

בסיום היחידות בירך אותי הרבי שאצליח ושאבשר בשורות טובות. למען האמת, לא ידעתי בכלל מה זה בית ספר לאומנות, ובוודאי שלא ידעתי כיצד להקים מוסד שכזה. היה נראה לי מופרך שאני אקים בית ספר לאומנות, כפי שביקש ממני הרבי. כך יצא שהזנחתי את העניין, ולא קידמתי אותו כל משך שהותי בניו יורק.

ביום ששבתי ארצה, הוזמנתי לערב כליזמרים שהתקיים ביישוב שערי תקווה - אחד היישובים החדשים שהוקמו אז ביהודה ושומרון. במקום נכח גם זבולון המר, ששימש אז שר החינוך. הוא ניגש אלי ואמר, "יוסי, שמעתי שאתה מצייר. למה שלא תפתח בית ספר?"

באותו רגע נזכרתי לפתע כרעם ביום בהיר בהוראתו של הרבי. נזכרתי במבטו של הרבי, ואמרתיו לשר המר, "כן, אני רוצה לפתוח בית ספר, אבל אני רוצה להתמקד בציבור החרדי". הסברתי לו על המגבלות שיש לציבור החרדי ללמוד במוסדות שאינם מתנהלים על ברוח התורה וההלכה, והוא קיבל את הדברים. הוא פנה אל עוזרו, הרב יוחנן פריד, ואמר, "תפתח לו בית ספר". וכך היה! הם הדריכו אותי בכל השלבים ונתנו לי תקציבים. תחילה הכשרתי מורות ואחר כך קיבלנו תלמידות, נשים חרדיות, שבאו ללמוד את אומנות הציור, במטרה להתפרנס מכך בכבוד.

ההתחלה הייתה צנועה, אך מהר מאוד - תוך כשנה, גדלנו מאוד, פתחנו עוד כמה סניפים בריכוזים חרדיים ברחבי הארץ, ומספר התלמידות הגיע ליותר משבע מאות - חלקן בנות ונכדות של רבנים ואדמו"רים חשובים. כשעשינו תערוכה הגיע הפוסק הנודע הרב שמואל וואזנר בליווי משפחתו, וכן הרב גרוסברד, שעמד אז בראש החינוך העצמאי. ההתפתחות של בתי הספר הייתה שלא בדרך הטבע, ממש ראיתי בחוש כיצד אנו זוכים לסייעתא דשמיא מיוחדת.

ביחידות האמורה הרבי השתמש בדימוי מאוד מעניין בהקשר לפתיחת בית ספר לאומנות. הוא אמר, "אל תהיה כמו נמלה, אלא כמו עכביש" והוא מיד הסביר את כוונתו: הנמלה מבצעת תפקיד קבוע בעקביות, הולכת במסלול אחד ולא סוטה ממנו; לעומתה, העכביש פורס את קוריו לכל הכיוונים - כלומר, המסר של הרבי היה להמשיך ולהתרחב לכל הכיוונים, לחשוב בגדול. ואכן, כך היה עם בתי הספר; פתחנו כיתות ללימוד אומנות בתוך בתי ספר וסמינרים קיימים, בחיפה, בירושלים ובכל רחבי הארץ, והייתה הצלחה עצומה.

עם הזמן התברר לי שפתיחת בתי הספר הייתה סוג של שליחות, ואף שימשה בבחינת 'אור לגויים', כפי שלמעשה הבנתי מהרבי שכללות העיסוק שלי בציור הוא בעצם שליחות - לתקן את אומנות הציור שתהיה

על טהרת הקודש, ובכך להגיע גם אל יהודים שהתרחקו מצור מחצבתם, ולעורר את נשמותיהם. כך גם הבנתי את דברי הרבי אלי, שיש להשפיע גם על אחרים שיעסקו באומנות כשליחות בבחינת "ויפוצו מעיינותיך חוצה". וזו הייתה המטרה של בתי הספר וההרצאות שמסרתי ברחבי הארץ - להעביר את המסר שלאומנות הציור יש תפקיד בעולמו של הקב"ה, יש לה תפקיד בהפצת התורה והיהדות, וכי זו היא למעשה האמנות היהודית האמתית.

אחרי ארבע עשרה שנה, העברתי את ניהול בתי הספר למורות, ואילו אני המשכתי ללמד כל פעם קבוצה מובחרת של נשים או אברכים בעלי כשרון - ובזה אני ממשיך עד היום, בהתאם לשליחות שהטיל עלי הרבי. במקביל, את מרבית זמני אני מקדיש לציור חידושי תורה, ואני מרגיש את ברכתו של הרבי שממשיכה ללוות אותי בכל ציור שיוצא תחת ידי, וב"ה בזכות אותה ברכה אני גם מתפרנס מכך בכבוד.

כשהייתי ביחידות, כל אותה העת שהרבי שוחח עמי, לא הייתי מסוגל להסתכל לו בעיניים. הוא הביט בי בראש כפוף מעט בעיניו הכחלולות-אפורות - היה לו מבט חודר ומאוד רציני, ועם זאת הוא הקרין המון אהבה, ממש הרגשתי שהוא עוטר ומחבק אותי באהבה במבטו, והתחושה הייתה מאוד מתוקה ונעימה. אני אמנם לא חסיד חב"ד - אף שסבתי מצד אבי באה ממשפחה חב"דית, משפחת יפה - אבל אני יכול להעיד שביקרתי אצל רבנים ואדמו"רים רבים ולא חוויתי תחושה כזו אצל אף אחד אחר, והרושם הזה חי אצלי עד היום.

יוסי רוזנשטיין הוא צייר אמן מפורסם המתגורר בבני ברק. הוא רואיין בביתו בחודש חשוון תשע"ט (2018).

לזכות אבינו היקר הרב יעקב שי' מינסקי ולעילוי נשמת אמנו היקרה מרת שיינא באשע בתיה ע"ה הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תשכ"ה (1965) — לרגל 'פגישה' - שבת אירוח של סטודנטים מרחבי ארה"ב - הקדים הרבי הסבר נרחב בנוגע למנהגו לאחרונה, מאז פטירת אמו, לבאר בכל שבת מפירושי רש"י על התורה. הרבי הסביר שרש"י מבאר את התורה בדרך הפשט, אולם ידוע שבפירושו רמוזים וטמונים גם רעיונות מתוך פנימיות התורה, מחלק הסוד שבתורה. הרבי ציין שגישה זו, המאחדת בין רבדי התורה ומראה את האחדות המהותית שקיימת ביניהן, תואמת את הגישה המדעית הרווחת כיום, השואפת לגלות את האחדות המהותית שקיימת בין מרכיבי הבריאה, והוסיף כי זוהי הקדמה למצב שישורר בגאולה העתידה.¹ כ"א בטבת

1 תורת מנחם, כרך מב, עמ' 107

ההקדשות שלכם מאפשרות את המשך הפצת הגיליון השבועי.

לפרטים נוספים ולהרשמה לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל כתבו לנו: sipursheli@jemedi.org

הכוח לחבר באמת!
 העולם זקוק לך ולתפילין שלך:
 הצטרף כעת Tefillinwrapp.com

ביצוע חברי
THE JEM FOUNDATION
 ואתה תצוה... להעלות נר תמיד